

UZLAŞMA MÜESSESESİ

Fatih KOTAY (*)

1 - GİRİŞ

Uzlaşma kelime anlamı ile birden çok kişinin aralarında mevcut veya ilerde çıkması olası düşünce veya çıkar ayrılığını, karşılıklı ödümler vererek gidermelerini (veya giderilmesi konusunda anlaşmalarını) anlatmaktadır.¹

Vergi hukukumuzda yer alan uzlaşma ise; mükelleflerle idare arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların yargı yoluna başvurmada önce, taraflarca konuşulup görüşülerek giderilmesi yani verginin ya da cezanın miktarı konusunda, iki taraf arasında uyuşma sağlanarak, anlaşmazlığın çözümlenmesidir. Başka bir anlatımla uzlaşma, yapılmış olan bir vergileme olayına karşı vergi yükümlüsünün itirazlarının olduğu, bu itirazların idari süreç içerisinde çözüme kavuşturulmaması durumunda yargı yerlerine götürülmesinin kaçınılmaz olduğu bir vergileme olayında vergi yönetimi ile mükellefin konuyu hukuki

ve ekonomik boyutları ile tartışarak belirli bir tutar (vergi ve ceza) üzerinden anlaşmaları ve anlaşmazlığı barışçı bir biçimde çözüme kavuşturmalarıdır.

Uzlaşmada, vergi idaresi ile adına ikmalen, resen ve idarece vergi tarh edilen ve/veya ceza kesilen mükellefler, yasalar çerçevesinde anlaşma görüşmeleri yaparak uyuşmazlığı yargı yoluna gitmeden çözümlenme yollarını aramakta ve çözümlenmeye çalışmaktadırlar.

Vergi uyuşmazlıklarının büyük bir kısmı uzlaşma yolu ile çözümlenmektedir. Uzlaşma yolu ile vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözümlenmesinin hem idare hem de mükellef açısından sayısız yararları vardır.

Mükellef uzlaşma sonucu uyuşmazlığı sona erdirmekte, ödeyeceği cezanın önemli bir bölümünden, verginin ve gecikme faizinin ise bir bölümünden kurtulmuş olmaktadır. Ayrıca, dava açması halinde söz konusu olabilecek dava ile ilgili emek ve zaman kaybından, müşavirlik ve avukatlık giderlerinden de kurtulabilmektedir.

(*) Vergi Denetmen Yardımcısı

¹ Turgut CANDAN, "Uzlaşma-I" Maliye Postası, Sayı:271, 15.12.1991,s.61

İdare ise; mükellefin dava açması ve davayı da kazanması halinde, belki de hiç ödemeyeceği vergi ve cezayı kısmen dahi olsa tahsil etmiş olmaktadır. Ayrıca uyuşmazlık sona ermekte, dava ile ilgili emek ve zaman kaybı ile bazı giderlerin yapılmasından kurtulmuş olmaktadır.²

Bilindiği üzere uzlaşma müessesesi ülkemizde vergi yargısı öncesinde dava sayısının azaltılması fonksiyonu ile sınırlı kalmamakta, mükelleflerin vergi bilincini arttırma ve idareye olan güveninin tesisini sağlaması açısından da birçok olumlu sonuçlar doğurmaktadır.

Bu çalışmamızda, ülkemizdeki uzlaşma müessesesi ile bazı ülkelerdeki uzlaşma uygulamaları hakkında bilgiler verilecek daha sonra mükelleflere uzlaşma müessesesi ile sağlanan menfaatlerin değerlendirilmesi açısından istatistiklerden faydalanarak bazı çıkarsamalar yapılacak ve Türkiye'deki mükellef sayıları ve denetim birimlerinde yapılan inceleme sonuçları hakkındaki istatistikler ile uzlaşma sonuçları hakkındaki istatistikler karşılaştırılarak uzlaşma müessesesi bu istatistikî bilgiler ışığında değerlendirilecektir.

2- BAZI YABANCI ÜLKELERDEKİ UZLAŞMA MÜESSESESİ

2.1- Fransa'da Uzlaşma Müessesesi

Fransa'da uzlaşma yalnız vergi cezalarında görülmekte olup vergi aslı uzlaşmaya konu edilmemektedir.³ Ancak dolaysız vergilerde yalnız cezanın değil, vergi miktarının da kaldırılmasını mümkün kılan terkin (remise) ve vergi indirimi (modération) müesseseleri uygulanmaktadır. Bu

yola başvurulabilmesi için, mükellefin ödeme gücünün olmaması gereklidir. Ayrıca bu yolun kullanılmasında tarafsızlık ve eşitliğin sağlanabilmesi için, Mali Anlaşmazlıklar Komisyonu (Comité du Contentieux Fiscal) oluşturulmuş, Danıştay (Conseil d'Etat), Yargıtay (Cour de Cassation) ve Sayıştay'ın (Cour des Comptes) uygun görüş belirtmesi gerekmektedir.⁴ Uzlaşmaya ilişkin istemler, verginin tarh edildiği vergi dairesi müdürüne yapılır. Uygulamada, uzlaşılacak vergi cezasının niteliği ve miktarı hususunda hiçbir sınırlama yoktur. Uzlaşma ile ilgili işlemler, Eyalet Uzlaşma Komisyonları tarafından yürütülmektedir. Bu komisyonda, vergi hizmetleri müdürü veya temsilcisi, en az başmüfettiş ünvanına sahip Gelirler Genel Müdürlüğü'nün üç elemanı, noterler odasından bir noter ve mükellef temsilcisi üç kişi (bunlardan biri ticaret ve sanayi odalarınca, biri eyaletteki ziraat odaları birliğince üçüncüsü ise eyaletteki mülk sahipleri birliği tarafından seçilmektedir.) bulunur.

Fransa'da vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözülmesi sırasında başvuru en etkili yol, uzlaşmadır. Örneğin vasıtalı vergi uyuşmazlıklarının %94'ü uzlaşma yolu ile idari aşamada çözülmektedir.⁵

2.2- İngiltere'de Uzlaşma Müessesesi

İngiltere'de vergi ile ilgili uyuşmazlıkların dava konusu yapılmadan önce, idari aşamada çözüm yollarının aranması gerekmektedir. Başka bir deyişle uyuşmazlığın yargıya intikal ettirilmeden önce idari organlara götürülmesi şarttır.⁶

² Şükrü KIZILOĞLU, "Vergi İhtilafları ve Çözüm Yolları" Yaklaşım Yayınları, Ankara 2000-2.Baskı, s:327

³ ŞAHİNOK, a.g.m. s:207

⁴ TEZEL-SABAN, a.g.r. s:28

⁵ ŞAHİNOK, a.g.m. s:209

⁶ Vedat D. ÖZGÖREN,(Türk Mali Sistemi ve Yargılama Usulü) MB Hes.Uz.Kurulu (Teksir) İstanbul, 1982, s:12

İngiltere’de şirket yetkilileri ile vergi idaresi temsilcisi uyuşmazlığı öncelikle idari aşamada çözmeye çalışırlar. Burada çözüm bulamazlarsa “Commissoner of Inland Revenue” diye adlandırılan özel bir komisyona başvurmaktadır. Bu komisyonlar, bölgenin önde gelen iş adamlarının da yer aldığı saygın kişiler ile idarenin temsilcileri bulunmaktadır. Görüşmeler sırasında komisyon vergi ve ceza tutarlarını uygun gördüğü oranda aşağı çekebilmektedir. Ayrıca vergisel olayları daha çok hukuki boyutları ile inceleyen “Special Commission of Inland Revenue” adında ve yalnız Londra’da bulunan diğer bir komisyon da mevcuttur.⁷

2.3- Almanya’da Uzlaşma Müessesesi

Almanya’da vergi uyuşmazlıklarının öncelikle idari aşamada çözüm yollarının aranması daha sonra yargı aşamasına başvurulması gerekmektedir. Yargı yoluna başvurulabilmesi için idari aşamada çözüm yollarının arandığı ve idarenin bu başvuruları reddettiğinin belgelendirilmesi koşulu aranmaktadır.⁸ Almanya’da her on uyuşmazlıktan dokuzu idari aşamada çözülmektedir.⁹

Almanya’da mükellefler itirazlarını doğrudan doğruya vergi dairesine yaparlar. Vergi dairesi itirazı yerinde ve haklı görürse yapılan tarhiyatı terkin eder. Aksi halde yani itirazı yerinde görmediği

durumlarda mükellefe bir yazı ile cevap vererek tarhiyatın yerinde olduğunu, bunun dayanağı olan delil ve hükümlerle birlikte kendisine bildirir. Bu yazı üzerine mükellef ya itirazını geri alır ya da itirazında direnir. İdare bu direnme üzerine isterse mükelleften yeniden bilgi ister ya da bilgi istemeksizin karar verir.¹⁰

2.4- ABD’de Uzlaşma Müessesesi

ABD’de vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözülmesi, her aşamada mümkündür. Mükellefler, tarhiyattan önce yani inceleme aşamasında uzlaşma isteminde bulunabilecekleri gibi, tarhiyat yapıldıktan sonra da dava sonuçlanıncaya kadar uzlaşma isteminde bulunabilirler.¹¹

ABD’de vergi uyuşmazlığı öncelikle idari aşamada çözümlenmeye çalışılmakta, bu aşamada çözüme ulaşılamazsa yargı yoluna başvurulmaktadır. Herhangi bir vergi uyuşmazlığı ile ilgili olarak mükellefler yargıdan önce, vergi idaresi içinde organize edilmiş olan uyuşmazlık ofisine (Appeals Office) başvurmak zorundadırlar. Aynı zamanda uzlaşmanın da talep edildiği bu komisyonun cevabından sonra, mükellefler uyuşmazlığa konu vergi ve cezayı ya ödemekte ya da doksan gün içinde yargıya (Tax Court) başvurmaktadır.¹²

ABD’de vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözülmesinde en etkin yol olan uzlaşma

⁷ GAMMIE, a.g.e. s:145

⁸ KUMRULU, a.g.e s:67

⁹ Topical Law Reports-Germany, s:3325

¹⁰ Mehmet HASKIRIŞ, Alman Vergi Hukukunda Uzlaşma, M.B. Hes.Uz.Kurulu Bilim Raporu Sayı:XXXVI-4,Ankara, 1967, s:89

¹¹ Nursel ÖZAKTAŞ, ABD’de Federal Gelir Vergisi, Vergi Teşkilatı, Vergi Uyuşmazlıklarının İdari ve Kazai Çözüm Yolları, İ.Ü.İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Yayını, No:16, İstanbul,1976,s:76

¹² Federal Tax Guide, Commerce Clearing House, Illinois, 1984, s:2366

müessesesi ile uyuşmazlıkların %95'i sona ermektedir. Türkiye'de olduğu gibi ABD'de de uzlaşma sırasında vergi ve cezada ne oranda indirim yapılacağı kayıtlara bağlanmamıştır. Üzerinde uzlaşılan vergi ve cezalar daha sonra dava konusu yapılamaz ve uzlaşma sonucu ödenen paralar da geri istenemez.¹³

Ayrıca ABD'de ülkemizde de uygulanan tarhiyat öncesi uzlaşma müessesesi de uygulanmaktadır. Bu uygulama da mükelleflerle inceleme elemanları arasında, inceleme aşamasında öz uzlaşma yapılabilmekte, uzlaşılan matrahta ek beyanname ile bildirilebilmektedir.¹⁴

2.5- Türkiye'de Uzlaşma Müessesesi

Ülkemizde uzlaşma müessesesi ilk kez 205 Sayılı Kanun'la, 1963 yılından itibaren uygulanmak üzere, ülkemiz vergi hukukuna getirilmiş ve zaman içerisinde birçok değişikliğe uğramıştır. Vergi Usul Kanunu'na 376. maddeden sonra ek maddeler halinde getirilen bu müessese ile mükelleflerin dava yoluna başvurmadan idare ile vergi ve cezanın tutarı konusunda pazarlık ederek uyuşmazlığı sona erdirmeleri amaçlanmaktadır.¹⁵

Ülkemizde uzlaşma müessesesi iki şekilde uygulanmaktadır.

1-Tarhiyat öncesi uzlaşma

2-Tarhiyat sonrası uzlaşma

Uzlaşma ile ilgili uygulanacak esaslar yönetmeliklerle belirlenmiştir.

Mükellefler, tarhiyattan önce yani inceleme aşamasında uzlaşma isteminde bulunabilecekleri gibi, tarhiyat yapıldıktan sonra da dava açma süresinin sonuna kadar uzlaşma isteminde

bulunabilirler. Ülkemizde vergi uyuşmazlığı öncelikle idari aşamada çözümlenmesi, bu aşamada çözüme ulaşılamazsa yargı yoluna başvurulması şeklinde düzenlenmiştir. Mükellef veya ceza muhatabı aynı vergi veya ceza için uzlaşma talebinden önce dava açmışsa dava, uzlaşma işleminin sonuca bağlanmasından önce vergi mahkemelerince incelenmez; herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz sayılır.

Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir.

Vergi hukukumuzda, vergi incelemesine dayanılarak salınacak vergiler kesilecek cezalarda henüz vergi salınmadan ve ceza kesilmeden, vergi idaresi ile mükellef arasında uzlaşma görüşmelerine imkân tanıyan tarhiyat öncesi uzlaşma müessesesi de mevcuttur. Tarhiyat öncesi uzlaşma uygulaması ise vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergilerle kesilecek cezalarda söz konusu olup mükellefler tarhiyat öncesinde uzlaştıklarında tarhiyat sonrasında uzlaşma müessesesinden faydalanamamaktadırlar.

Türkiye'de uzlaşma müessesesi uzlaşma komisyonları tarafından yürütülür yani mükellefin tarh ve tebliğ edilmiş vergi ve cezalar hakkında konuyu hukuki ve ekonomik boyutları ile tartışarak belirli bir tutar üzerinden anlaşmak suretiyle, anlaşmazlığı barışçı bir biçimde çözüme kavuşturduğu yer uzlaşma komisyonlarıdır. Ülkemizde genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlara ilişkin

¹³ Nursel ÖZAKTAŞ, ABD'de Federal Gelir Vergisi, Vergi Teşkilatı, Vergi Uyuşmazlıklarının İdari ve Kazai Çözüm Yolları, İ.Ü.İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Yayını, No:16, İstanbul,1976,s:78

¹⁴ Federal Tax Guide, Commerce Clearing House, Illinois, 1984, s:2369

¹⁵ Selahattin TUNCER, Uzlaşmada Yeni Gelişmeler, İstanbul Sanayi Odası Dergisi, Sayı:202, s:12

uzlaşma taleplerinin incelenmesi için üçer kişilik vergi dairesi uzlaşma komisyonları, defterdarlık uzlaşma komisyonu, vergi dairesi başkanlığı uzlaşma komisyonu, vergi daireleri koordinasyon uzlaşma komisyonu ile Merkezî Uzlaşma Komisyonu kurulmuştur. Maliye Bakanlığı'nca genel tebliğlerle belli uzlaşma talebi ile ilgili hadler açıklanmakta ve bu hadler çerçevesinde ilgili komisyonların görev bölüşümü sağlanmaktadır.

Uzlaşma vaki olduğu takdirde komisyonların düzenleyecekleri uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği vergi dairelerince derhal yerine getirilir. Üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılmayacağı gibi hiçbir merciye şikâyetle de bulunulamaz.

3- UZLAŞMAYA DAİR VERİLER

3.1- Türkiye'de Faal Mükellef Sayısı ve 2007 Yılı İnceleme Verileri

2007 döneminde faal mükellef sayıları aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmiş olup Aralık 2007 itibariyle yalnız gelir vergisi, kurumlar vergisi ve katma değer vergisi mükellef sayısı

5.389.971'dir.¹⁶ Bu rakama diğer vergilerin mükellefleri de eklenebilecektir.

Tablo 1

Yıll r	F İ M k l l i \$ y ı l ı	
	G İ r V r s (G r k Usul)	G İ r V r s (s i Usul)
2 7- c k	1.71 .5	77 .1 5
2 7- r l k	1.72 .3	7 2.111
Yıll r	Kuruml r V r s	K İ m r V r s
2 7- c k	1 .373	2.22 . 52
2 7- r l k	3 .5	2.2 . 25

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Nisan/2008' de yayınlamış olduğu 2007 yılı Faaliyet Raporu'nun 5.3.1. Bölümünde belirtildiği üzere; 01.01.2007-31.12.2007 tarihleri arasında Denetim Elemanları tarafından yapılan vergi inceleme sonuçlarının ayrıntısı aşağıdaki Tablo 3'te verilmiş olup sonuç itibariyle 2007 yılında 135.847 mükellef incelenmiş, 63.409.073.435-YTL matrah üzerinden 30.450.980.150-YTL matrah farkı bulunmuştur.¹⁷

Tablo 2

n İ m r m	nc İ m \$ y ı l ı	nc İ n n M tr h	ulun n M tr h F r k ı
M İ y M İ U İ r	2	57.77 . 3	132.557.5
H s U z m n l r ı	3.133	23. 7.1 . 2	11. 7 . 53. 73
G İ r l r K n l r l r l r	3. 7	.173. . 35	12 3. . 75
V r n t m n l r	73.2 3	33.317.1 . 7	5.35 . 7 . 71
V r r s M n l r	55.75	1.573.52 . 5	21.1 . 1
T L M	135. 7	3. . 73. 35	3 . 5 . . 15

¹⁶ http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/20079.html'den alınan verilerden hareketle düzenlenmiştir.

¹⁷ Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Nisan/2008' de yayınladığı 2007 yılı Faaliyet Raporu

3.2- Uzlaşma Verileri

Aynı Faaliyet Raporunun 5.3.9. Bölümünde Tarhiyat Öncesi Uzlaşma istatistiklerine 5.3.10. Bölümünde Tarhiyat Sonrası Uzlaşma istatistiklerine yer verilmiş olup söz konusu bilgiler ışığında hazırlanan Tablo 4 ve 5'e aşağıda yer verilmiştir.

3.2.1- Tarhiyat Öncesi ve Tarhiyat Sonrası Uzlaşma Sonuçları

a) 2007 yılı tarhiyat öncesi uzlaşma sonuçları

Tablo 3

Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Sayısı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Sayısı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı
35.73	3 .	171. .75	23. 2 .527

Yalnız tarhiyat öncesi uzlaşma sağlanan rapor sayısı 30.604 adet olup bu toplam uzlaşmaya konu rapor sayısının yaklaşık % 86'sına tekabül etmektedir.

b) 2007 yılı tarhiyat sonrası uzlaşma sonuçları

Tablo 4

Sözleşme		Vergi		Cezalar	
Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Sayısı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Sayısı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı
137.	12 .	2 1.353.	13 .21 . 2	3.5 5.13	1 .72 .2

Yukarıda yer alan tabloda bulunan tarhiyat sonrası uzlaşma bilgileri değerlendirildiğinde toplam uzlaşmaya konu dosyaların %91' i gibi yüksek bir oranında uzlaşma sağlandığı ve uzlaşmaya konu vergilerin %48'i, cezaların ise % 4'ü üzerinden anlaşılmış olduğu, başka bir deyişle idare, uzlaşmaya konu vergilerin %52'sinin, cezaların ise %96'sının alınmasından vazgeçerek uzlaşma sağladığı görülmektedir.

3.2.2- Merkezi Uzlaşma Komisyonu ve Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu Sonuçları

2007 Faaliyet Raporunun 5.3.11. Bölümünde ise Merkezi Uzlaşma Komisyonu ve Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu tarafından yapılan uzlaşma istatistiklerine yer verilmiş olup söz konusu bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tablo 5

İl İlçe Komisyonu	Sözleşme		Vergi		Cezalar	
	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Sayısı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Sayısı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı	Uzlaşma Talebinin Kesilmesi Miktarı
Merkezi Uzlaşma Komisyonu		31	1.121.3 .1	3 .55 .	1.125. 5. 13	1 . . 5
Karşılıklı Uzlaşma Komisyonu	5	32	3 . 2.73	12. .	3 . 1.2	5.732
T L M		3	1.155. 2. 22	11.1 .	1.1 1. 7.121	15.35 .3 2

¹⁸ Bu tutarlara mahsup dönemi geçmiş vergi tutarları dâhildir.

Yukarıda yer alan tabloda bulunan komisyonlarca yapılan uzlaşma bilgileri değerlendirildiğinde, toplam uzlaşmaya konu dosyaların %64'ünde uzlaşma sağlandığı ve uzlaşmaya konu vergilerin %36'sı, cezaların ise % 1'i üzerinden anlaşılmış olduğu, başka bir deyişle komisyonlarca uzlaşmaya konu vergilerin %64'ünün, cezaların ise %99'unun alınmasından vazgeçerek uzlaşma sağlandığı görülmektedir.

4- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

İdarenin vergi salma hakkına karşılık mükelleflerinde bu salınan vergilere itiraz hakkının mevcut olması hem idarenin hem mükellefin çıkarlarını korumaya yönelik hukuki bir yaklaşımdır. Türk Vergi Sistemi içerisinde, vergi uyuşmazlıklarının çözümü için mükellefin önünde idari ve kazai olmak üzere iki yol bulunmaktadır. Vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözümünde uygulanan müesseseler; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 116 ve müteakip maddelerindeki vergi hatalarını düzeltme müessesesi, 371. maddesindeki pişmanlık ve ıslah müessesesi, 376. maddesindeki cezalarda indirim müessesesi ve ek maddelerde düzenlenmiş olan uzlaşma müessesesi sayılabilmektedir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan uzlaşma müessesesi hakkında 2007 yılı verileri yukarıdaki bölümlerde verilmiş olup bu veriler neticesinde 5.389.971 mükellef (yalnız gelir vergisi, kurumlar vergisi ve katma değer vergisi mükellef sayıları toplamıdır.) içerisinde Denetim Elemanlarınca 135.847 inceleme yapılmıştır. Söz konusu incelemeler ile ilgili olarak 35.734 adet rapor için tarhiyat öncesi uzlaşmaya girilmiş ve 30.604 adet raporda uzlaşma sağlanmıştır. Yani tarhiyat öncesi uzlaşmaya girilen raporlarda uzlaşma oranı %86 olarak gerçekleşmiştir.

Tarhiyat öncesi uzlaşmalarda gerçekleşen yüksek uzlaşma oranı tarhiyat sonrası ve uzlaşma komisyonlarınca yapılan uzlaşmalarda da söz konusu olduğu yukarıda belirtilmiştir. Tarhiyat sonrası uzlaşmalarda uzlaşma oranı %91, komisyonlarca yapılan uzlaşmalarda ise uzlaşma oranı %64'e tekabül etmektedir.

Yapılan uzlaşma görüşmeleri neticesinde vergi tutarının yarısına yakınının, cezaların ise %90'ını aşan tutarının indirildiği ve uzlaşma neticesinde, mükelleflerin daha az vergi ve ceza ödemedede bulunmaları gibi büyük bir avantaj elde ettikleri görülmektedir. İdare ise yargı yoluna yansiyabilecek olan söz konusu uzlaşmalardan belki hiç tahsil edemeyeceği beki de uzun yıllar süren yargı neticesinde kısmen tahsil edebileceği vergi ve cezayı, indirimli olsa dahi, tahsil etmiş olmakta ve bir avantaj sağlamaktadır. Yargı yoluna götürülmeden uzlaşıldığı için hem mükellefler birçok gider (dava dilekçesinin hazırlanması, davanın açılması, müşavirlik veya avukatlık giderleri gibi) ile emek ve zaman kaybına uğramamış olmakta hem de idare emek ve zaman kaybindan, davanın izlenmesi, savunma yapılması aşamalarında ve idarenin dava sonunda haksız çıkması halinde yapmak zorunda olduğu bazı giderlerden de kurtulmuş olmaktadır. Yalnız bu yönleri ile değil yargı kurumu işletilmeden uyuşmazlık çözüldüğü için yargı aşamasında mükellef veya kamuca katlanılabilecek birçok gidere gerek duyulmadan uyuşmazlık çözülmüş olmaktadır.

Uzlaşma müessesesinin, birçok maddi avantajı yanında, mükellefe vergi bilincinin verilmesi, mükellefin idareye olan güveninin ve karşılıklı anlayışın tesisi ile yalnız uzlaşılan mükellefle değil uzlaşılabildiğini duyan tüm mükellefler ile idare açısından güçlü manevi bağın kurulması açısından da manevi avantajlarının varlığı yadsınamaz gerçektir.

Sonuçta gelişen dünya içerisinde mükelleflerin idareye, idarenin mükelleflere duyacağı güvenin artırılması gereğinden hareketle uzlaşma kültürünün geliştirilmesi hem mükellefe hem de idareye birçok avantaj sağlamaktadır. Vergi uyuşmazlıklarının yargı yoluna gitmeden idari aşamada çözümünde en büyük paya sahip olan uzlaşma müessesesinin uygulama alanının genişletilerek devamı, maddi menfaatleri yanında manevi birçok fonksiyonu üstlenmesi açısından gereklidir.